

СТАНОВИЩЕ

От доц.др. Георги Мавров, СУ“Св.Кл.Охридски“, ИФ,Катедра“Археология“

за дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“

на Виктория Тодорова Атанасова, асистент в ИФТТ,БАН

на тема“ Приложение на лазер с пари на меден бромид за реставрацията на паметници на културното наследство“

Опитите за използване на лазери за почистване на културни ценности започва още през 70-те години на миналия век и постепенно се налага като обичайна практика в реставраторската дейност в западна Европа. Произвеждат се и специализирани уреди, предимно на базата на Nd-YAG лазери, съобразени със специфични изисквания на реставраторите. В нашата страна все още не се практикува почистване на културни ценности с лазер, макар преимуществата на тази технология да са очевидни отдавна. В този смисъл дисертационният труд на докторанта е изключително актуален за подобряване на реставраторската практика у нас. Използването на лазер с пари на меден бромид дава оптимистични резултати, що се отнася до почистване на културни ценности от различни видове материал, но подсказва и нови възможни посоки на приложение, напр. отстраняване на графити, явление, което напоследък добива размера на епидемия.

Изборът на уред с пари от меден бромид не е самоцелно, а резултат от задълбочено познаване на досега използваните в реставрацията лазерни установки. Същите служат и като база за сравняване на резултатите от експериментите със създадена за целта апаратура за отстраняване на различни видове замърсявания, често срещани в практиката. Предимствата и недостатъците и на едните и на другите са ясно съпоставени и отразени в дисертационния труд.

Резултатите от експерименталната работа на докторанта са доказани с обективни методи на анализ, което изключва субективизъм при оценката на данните от почистването на различните видове материали и замърсявания.

Трудно ми е да дам адекватен отговор на въпроса дали изборът на методика за изследване е правилен, тъй като моята специализация е в друга област, но според мен задачите на дисертацията в приложната ѝ част са решени успешно, макар да са в начална фаза. В реставраторската практика има голямо разнообразие от специфични, понякога уникални проблеми, които не могат да се решат в рамките на един дисертационен труд. Затова ще е необходима продължителна съвместна работа на екип и от реставратори и на специалисти по лазерна техника. Надеждата ми е това да се осъществи и проучванията да не спрат дотук.

Безусловно най-същественият принос на дисертацията е доказването на практическите възможности за почистване на културни ценности с лазер с пари от меден бромид, които досега не са проучвани. Създадената за целта експериментална установка би могла да послужи за разширяване на опитите с други материали и друг вид замърсявания, което е от съществено значение за практическото приложение на този вид лазери. Същото се отнася и до определянето на работните режими на апаратурата. В дисертационният труд те са успешно решени в рамките на експерименталната работа и могат да бъдат добра основа за следващи опити с други видове замърсявания.

Работата по дисертацията е добре отразена в публикации на автора у нас и в чужбина. Интересът към публикуваните от докторанта резултати е очевиден и отразен в посочените в труда цитирания.

Авторефератът е стегнат, отразява основните и най-важни резултати на докторантската теза.

Въз основа на гореизложеното намирам дисертационният труд на Виктория Атанасова за отговарящ на изискванията и достоен за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“.

19.11.2017 г.

Изготвил:

/Г.Мавров/